

Årsberetning 2001 for Kunstakademiets Arkitektskoles Bibliotek

1. Indledning

År 2001 har særligt været præget af 2 ting:

- Markant, positiv udvikling i bibliotekets aktivitetsparametre og
- udvikling af bibliotekets serviceprofil.

Udviklingen er fortrinsvist muliggjort af bibliotekets ændrede funktionsmåde og karakter ifm. overgang til automatiseret udlån / on-line katalog i slutningen af 2000 samt en orientering af virksomheden hen imod en fortsat serviceudvikling.

2. Aktivitetsoversigt

Udlån

Bibliotekets absolutte nøgleparameter for aktiviteten er udlånstallet (incl. fornyelser).

For 2001 er tallet 94.241 stk (61.863 udlån og 32.378 fornyelser) svarende til en aktivitetsstigning på 42% ift. året før (66.233 stk.) og i den afholdte del af indeværende resultatkontraktperiode på i alt 70% ift. udgangspunktet i 1999 (55.357 stk).

I *Udviklingsplan 2000-2003* var forudsat en stigning fra 55.000 til 96.000 for perioden 1999-2003 svarende til 75%. Det må således konstateres at biblioteket allerede nu har høstet den forventede aktivitetsstigning. De kommende år skal stigningen fastholdes og evt. udbygges.

Indexeringer

Et andet nøgleparameter for bibliotekets aktivitet er antallet af indekseringer (bibliografisk beskrivelse med eller uden abstract) af tidsskrifts- og bogartikler til egne og internationale databaser.

Dette parameter er særligt vigtigt, da det er her – udover særlig prioritering ifm. materialeindkøb – at biblioteket gør sin primære indsats for at leve op til den hovedfagforpligtelse inden for byggeri og fysisk planlægning, som biblioteket har og får særlige ressourcer til.

Antallet af indekseringer var i året der gik i alt 8.003. Indsatsen er øget med 47% ift. sidste år (5.432 stk.). Den samlede aktivitetsstigning for indekseringer i den afholdte del af indeværende resultatkontraktperiode (2000-2001) er således på 86% ift. udgangspunktet i 1999 (4.292 stk).

Stigningen skyldes først og fremmest projektansættelse af en ekstern finansieret, akademisk medarbejder med særlige opgaver indenfor retroindeksering af kernetidsskrifterne ”Arkitekten” (1898-1975) og ”Arkitektur DK” (1957 - 1975) . Det bemærkes at dette projekt afsluttes i det kommende år ved årgang 1946 af ”Arkitekten”, hvis der mod forventning ikke skaffes yderligere fondsmidler.

Besøgende

Et sidste nøgleparameter for aktiviteten er antallet af besøgende i publikumssalen.

Antallet var for hele perioden i alt 47.850 besøgende. Adgangstæller har været i drift fra 1. marts 2000, og dermed er det første gang at besøgstallet kan måles for et helt kalenderår.

Det er muligt at sammenligne de måneder som er målt både i 2000 og 2001 og her fremviser statistikken stort set ens besøgstal. Det bemærkes at brugerne har fået (og i de kommende år vil få yderligere) adgang til elektroniske ressourcer og services, som kan nås uden at man personligt frekventerer biblioteket. Det er muligt at den forventede stigning i besøgstallet for 2001 er udeblevet af denne grund. Til gengæld vil udvidelsen af åbningstiden fra 1. januar 2002 muligvis sende tallet højere op.

3. Strategi og udvikling

Brugerundersøgelse

Biblioteket gennemførte som en del af sit kvalitetsprogram¹ i samarbejde med Roskilde Universitetsbibliotek, Helsingør Folkebiblioteker, Handelshøjskolens Bibliotek i København og Danmarks Farmaceutiske Bibliotek en større brugerundersøgelse i regi af Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek (DEF) og med hjælp af 2 konsulenter fra Handelshøjskolen i København.

Ideen med projektet, som benyttede Dansk Kundeindex som undersøgelsesmodel, var dels at udvikle en brugbar model for brugerundersøgelser samlet for alle danske biblioteker og dels at indsamle data om de 5 deltagende biblioteker med mulighed for benchmarking.

At Dansk Kundeindex blev valgt som model skyldes at det udover at være et unikt værktøj til benchmarking ikke kun som vanlige brugerundersøgelsesmodeller afdækker relevante indsatsområder, men også ved hjælp af indextal afdækker hvilke områder der indbyrdes har den størst effekt på brugernes tilfredshed samt loyalitet og dermed gives et avanceret prioritetsværktøj i en omstillingsproces.

For Kunstakademiets Arkitektskoles Biblioteks vedkommende blev ca. 300 brugere, dvs. KA-ansatte, -studerende samt eksterne lånere, i februar 2001 bedt om at udfylde et spørgeskema bestående af ca. 85 spørgsmål.

Overordnet kan man konkludere at resultaterne konfirmerede behovet for de udviklingsinitiativer biblioteket har sat i gang i sit udviklingsprogram for 2000-2003² og biblioteket har således et fantastisk godt materiale til specifikt at arbejde videre med udvikling af services og brugernes tilfredshed indtil undersøgelsen gentages i 2003.

Det er for omfattende at gennemgå undersøgelsesresultaterne i detaljen, men det skal pointeres at undersøgelsen afdækkede 3 primære indsatsområder for biblioteket:

¹ Som supplement til et udviklingsprogram for 2000-2003 opstilledes i 2000 et 3-delt kvalitetsprogram: 1) Statistikapparat 2000-2003 (performance measures); 2) Brugertilfredshedsundersøgelse 2001+2003 / Medarbejdertilfredshedsundersøgelse 2001 + 2003; 3) Ad hoc undersøgelses- og udviklingsarbejde 2000-2003

² Det 5-delte udviklingsprogram for 2000-2003 opstilledes i 2000 og består af 1) Strategisk Vision 2000-2003; 2) Reviderede Styrelsesregler; 3) Udviklingsplan 2000-2003; 4) Årsplan 200X; 5) Årsberetning 200X.

- Materialer (specifikt at øge antallet af bogtitler samt sikre relevans og tilgængelighed);
- tekniske faciliteter (specifikt at øge antallet af pc'er mv., herunder forbedre pc'ernes hastighed) og
- øvrige forhold (specifikt at udvide åbningstiden morgen og aften).

Disse områder har biblioteket efterfølgende arbejdet intensivt med:

Materialer

- Boganskaffelseskontoen hævet fra 445.000 kr. (2000) til 904.000 kr. (2001) ved intern ressourceallokering;
- fra januar 2001 oprettet brugergruppe, som i samarbejde med bibliotekets interne bogudvalg løbende diskuterer bibliotekets accessionspolitik;
- fra april 2001 reduceret udlånstid for tidsskrifter, afgangs- og konkurrenceprogrammer til 14 dage;
- fra maj 2001 oversendt uefterrettelige lånere til Finanstyrelsens restancekontor (inkasso);
- fra juli 2001 påbegyndt mærkning af bogsamlingens 40.000 enheder, således at det er lettere at finde rundt i samlingen ved at hver titel har en entydig placering og ikke som tidligere placeres uordnet i en større emnegruppe samt
- i oktober 2001 at omflytte hele bogsamlingen;

Tekniske faciliteter

- Udskiftet 8 publikums-pc'er af 10 med nye enheder (sidste 2 udskiftes i 2002);
- opsat ekstra laserprinter (i alt 2 enheder);
- opsat A4-flatbedscanner
- opsat 3 borde med el- og netstik til bærbare computere.

Øvrige forhold

- Fra juni 2001 opsat "døgnåben" afleveringspostkasse og
- taget beslutning om fra 1. januar 2002 at udvide åbningstiden.

Bemærk at andre initiativer og serviceforbedringer i øvrigt behandles under afsnit 6 "Øvrig beretning".

Medarbejdertilfredshedsundersøgelse

Indeholdt i bibliotekets kvalitetsprogram er afholdelse af gentagne medarbejdertilfredshedsundersøgelser. Da Kunstakademiets Arkitektskole i slutningen af 2001 gennemførte en større Arbejdspladsvurdering (APV) indeholdende et parti om psykisk arbejdsmiljø valgte biblioteket at afvente 2002-færdiggørelsen af denne inden der tages stilling til om der skal laves en særskilt undersøgelse ved biblioteket.

4. Budget og regnskab

Regnskab

Biblioteket havde i 1999 et underskud på driftsregnskabet på kr. 206.000 kr. I 2000 var dette ændret til et positivt resultat og dette blev fastholdt i 2001, således at biblioteket igen præsterer et regnskab som ikke påvirker skolens samlede regnskab negativt.

Der er i årets løb lavet en aftale med KA om at biblioteket må overføre uforbrugte midler til nyt budgetår aht. vanskeligheden ved at styre et større materialebudget (idét bøger oftest bestilles før de faktisk udkommer og dermed er der usikkerhed om de leveres i det ene eller andet budgetår).

Materialekonti

Biblioteket skønner, at ressourcebehovet for materialekonti i 2000-kr. pt. er 1,2 mio. kr. I 2000 kunne der afsættes 0,55 mio. kr. til materialer og i 2001 er det forventede totale forbrug i alt 1,1

mio. kr. Det svarer til en stigning på 100% (excl. realregulering). Det bemærkes at stigningen udelukkende kommer ved intern ressourceomfordeling.

Mens det afsatte beløb til materialekonti således fortsat er i underkanten – om end stærkt forbedret – har det været kendetegnede for danske biblioteker generelt, at den alm. P-/L-regulering ikke står mål med den reelle prisudvikling. Biblioteket har således kunne måle prisstigninger på 6% fra 2000 til 2001 på danske tidsskrifter og 10% tilsvarende på udenlandske tidsskrifter. Stigningen på bøger er vanskelig at måle, men den forventes på baggrund af brancheudmeldinger at være nogenlunde den samme.

Situationen er at stigninger af denne karakter har været almindelige i flere år og forventes at fortsætte uændret de kommende år. Det er derfor vigtigt at notere sig, at biblioteket er under stort pres for at forøge materialekonti yderligere således at det fortsat kan betjene lånerne optimalt med relevant og opdateret litteratur. Den markante stigning i afsatte midler til materialekonti giver dog et begrundet håb om at biblioteket kan opnå større leverandørrabat, og dette vil der blive arbejdet intensivt med i begyndelsen af 2002.

Nøgletal³

Regnskab

• Driftskonto (incl. indtægter)	kr. 1.730.000
• Løn (incl. timeløn)	kr. 4.320.000
• I alt	kr. 6.050.000

Heraf materialekonti

• Bøger	kr. 910.000
• Tidsskrifter	kr. 125.000
• Brochurer/produktkataloger	kr. 53.000
• Video	kr. 9.204
• Databaser	kr. 20.000
• I alt	kr. 1.117.000

5. Personale

Fordeling ml. løn og drift

Andelen mellem løn og personale er ændret i kraft af nedskæring af personaleårsværk ved biblioteket ifm. flytning af personale til andre enheder. I 1999 var driftsbudgettet 16% af det samlede budget. I 2000 var dette ændret til 17% og ved dette års udgang forventes tallet at ligge på ca. 29%. Fordelingen ml. drift og løn begynder således også at nærme sig det ønskelige, som fra bibliotekets side er en budgetfordeling med minimum 1/3 af de samlede ressourcer afsat til drift.

Biblioteket fik i 2001 ved 1. afskedigelsesrunde reduceret personalekontoen med 0,5 HK-årsværk ifm. naturlig afgang. Ved 2. afskedigelsesrunde blev biblioteket varslet en yderligere reduktion svarende til 1 årsværk, men dette er ikke blevet effektueret og er foreløbigt ikke aktuelt.

Kompetenceudvikling

Biblioteket udformede i november 2001 en *Kompetenceudviklingsplan 2000-2003*. Programmet består af en række udførte eller planlagte initiativer, bl.a. udarbejdelse af Stillingsbeskrivelser (2000-); Medarbejderudviklingssamtaler (2000-); Efteruddannelsesoversigt (2001-);

³ Udregnet på baggrund af foreløbigt årsregnskab pr. 10. januar 2002

Kompetenceprofiler (2002-); Personlige kompetenceudviklingsskemaer (2002-) samt overvejelser omkring valg af kurser samt finansiering.

Bibliotekets medarbejdere (excl. ledelse, timelønnet personale samt projektmedarbejdere) havde i 2001 i gennemsnit 7,1 efteruddannelsesdage mod 6,6 dage i 2000. Antallet af dage vurderes at være højt, men også nødvendigt ifm. den afsluttede overgang til Aleph-systemet. Det er bibliotekets mål fremover at reducere dette en smule, ved at sikre at hver fastansat medarbejder modtager 5 kursusdage i gennemsnit pr. år. Dertil vil det nødvendige arbejde med kompetenceudviklingsprogrammet blive fortsat.

Arbejds miljø

Biblioteket har registreret et forholdsvist højt sygefraværniveau. Sygefraværstatistikken var for 2000 16,9 dage og for 2001 16,1 dage (median 6,5 dage). Det bemærkes at en del af forklaringen er at de 14 fastansatte medarbejders gennemsnitsalder ved biblioteket med udgangen af 2001 var på 51,9 år (median 55,5 år).

Biblioteket deltog i naturlig forlængelse af ovennævnte i et forløb fra oktober til december, hvor 4 bevægelsepædagoger afsluttede deres studium med et projekt, hvor emnet var "arbejds miljø og bevægelse". De 4 pædagoger skulle efter et fastlagt program følge, undervise i og evaluere KASBs fysiske arbejdsforhold.

Niveauet for sygefravær nødvendiggør en nøjere analyse og overvejelse af hvad der kan gøres for at forbedre situationen.

6. Øvrig beretning

IT

Biblioteket fik 2 væsentlige delprojekter i Aleph-projektet afsluttet i december 2001: 1) løbende, automatisk overførsel af katalogposter til Danbib og 2) konvertering af video- og artikel-baserne (hhv. Viggo og Artur) fra CDS/ISIS-systemet til Aleph. Derudover tog biblioteket ILL-modulet (interurbane ind- og udlån) i brug.

Med overførsel af poster til Danbib (central database for danske biblioteker med bestillingsfacilitet til interurbane udlån) for første gang i en længere årrække må biblioteket forvente øget ekstern brug af samlingerne i kraft af bestillinger fra andre bibliotekers brugere, især via "bibliotek.dk". Dermed lever biblioteket bedre op til dets hovedfagforpligtelse.

Aleph-projektet afsluttes forventeligt i 2002 med installation af nyeste Aleph-version; konvertering af Karl- og Bygg-poster til Aleph; ibrugtagning af indkøbsmodul; øvrig tilretning af systemet samt installation af on-line cd-rom samling. Først herefter tages der stilling til evt. outsourcing af Aleph-systemet ved ekstern host.

Biblioteket har nu ca. 30 pc'er i drift med tilhørende udstyr, og med en løbende, nødvendig udskiftning hvert 2.-3. år lægger det et pres på driftsressourcerne fremover. Denne problemstilling vil blive forstærket når midler fra Kulturministeriet til Aleph-projektet i 2002 er endeligt opbrugt.

Service og samlinger

Biblioteket oprettede i februar 2001 en *boghandel*, som solgte relevante publikationer fra Kunstakademiets Arkitektskoles Forlag; Arkitektens Forlag; Aristo og Uhrskov. Salget oprettedes ikke for at ”gøre forretning”, men for at nyttiggøre biblioteket ift. skolens og bibliotekets brugeres behov samt for at gøre det yderligere attraktivt at besøge biblioteket. Det betyder bl.a. at der gives rabat til ansatte og studerende ved KA. Boghandelen solgte i 2001 i alt 376 bøger og omsatte for ca. 87.000 kr. Pga. etableringsomkostninger - møbler og varelager - forventer biblioteket først at få et egentlig overskud på bogsalget i 2003. Udover bøger påbegyndte biblioteket i foråret salg af *kopikort* til skolens kopimaskiner og i det kommende år vil biblioteket forsøge at sælge skolens merchandise (logo-shirts mv.).

Bibliotekets *reglement* blev i juni 2001 ændret, så det er i overensstemmelse med Biblioteksloven af 17. maj 2000. Den sene ændring var i overensstemmelse med Biblioteksstyrelsens anbefaling, således at de først fik lejlighed til at komme cirkulære samt med en anbefaling til indholdet af et standardreglement. Vigtigste ændring ift. tidligere udgaver af reglementet er at lånere først kan udelukkes for lån når de skylder 200 kr. eller mere i gebyrer. Dette synes ikke umiddelbart at være en hensigtsmæssig regel for danske forskningsbiblioteker, men er altså et lovkrav, og biblioteket er tvungen til at følge denne regel.

Tidsskrifts-, Afgangsprogram- og Konkurrenceprogramsamlingen fik i efteråret 2001 alle udskiftet defekte eller uens kassetter og påsat ens mærkning. Således er samlingerne nu mere overskuelig for brugerne at gå til. Øvelsen var omfattende, da en meget stor del af kassetterne blev udskiftet og fordi nymærkningen indebar at alle bibliotekets kassetter skulle behandles.

Biblioteket påbegyndte i 2001 en egentlig *brugerundervisning* i form af et årligt, 4-delt program: 1) rundvisning af nye studerende (september 2001); 2) introduktionskurser i databaser mv. á 1 time i hold af 4 personer udbudt 1-2 gange om ugen (november-december 2001) og 3) udvidede kurser i specielle databaser (forår 2002) samt 4) tilbud til alle ny-ansatte om introduktion i bibliotekets ressourcer (2001-). Der deltog ca. 30 nye studerende i de frivillige introduktionskurser, hvilket efter de gældende forhold synes tilfredsstillende. Men biblioteket vil i det kommende år undersøge om det er relevant at søge at gøre kurset til en fast og obligatorisk del af curriculum for nye studerende.

Fra september 2001 kunne bibliotekets brugere læse *aviser* i publikumssalen. Politiken, Berlingske Tidende og Ugeavisen Ingeniøren er dagligt fremlagt. Hvis brugerne tager aviserne til sig vil biblioteket overveje at udvide med de aviser, der typisk behandler aktuelle arkitekturtemaer mere indgående, dvs. Information og Weekendavisen.

I oktober 2001 udstillede biblioteket i samarbejde med *Goethe Institut København* en række tysksprogede publikationer og cd-rom om nyere arkitektur i Berlin. Materialerne var betalt af det tyske kulturinstitut og efter tilsvarende udstilling på Arkitektskolens Bibliotek i Århus modtager biblioteket samlingen som gave. Udstillingen dannede også baggrund for bibliotekets deltagelse i *Kulturnat* den 12. oktober, hvor biblioteket med i alt 211 besøgende oplevede en lille stigning i antallet af besøg ift. det foregående år, hvor 142 gæster besøgte biblioteket.

Bygningsfaciliteter og –indretning

Biblioteket fik i januar 2000 opsagt sine *depotfaciliteter* i indre by. Resultatet var efter kassation en opmagasinering af ca. 9.000 tidsskifter og ca. 500 bøger. Biblioteket har siden haft lovning på faciliteter i Base Camp, men dette har indtil videre ikke kunnet gennemføres. Biblioteket afventer fortsat dette efterhånden presserende problem løses og forventer på baggrund af skolens udmeldinger at dette kan ske i 2002.

Biblioteket nyindrettede i foråret *personaleområdet* bag udlånsranken med nye skriveborde og skabe. Som supplement installeredes ved postrummet aflåselige taskeskabe til personalet. En del af disse indkøb kunne ikke dækkes af skolens inventarkonto og biblioteket måtte af egne driftsmidler dække udgifterne.

Skolen anerkendte i 2000 bibliotekets behov for at blive sikret mod natlig tyveri og hærværk, og i august 2001 blev bygningen som den sidste KA-bygning sikret med *alarmanlæg*. På sammen vis har skolen anerkendt de *indeklimaproblemer* publikumssalen og tilhørende kontorområde udsættes for om sommeren pga. solopvarmning og skolen har givet tilsagn om at dette løses i 2002.

Eksternt finansierede projekter

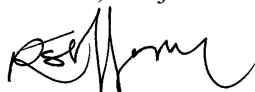
Biblioteket tog i 2000 initiativ til med Kunstakademiets Bibliotek, Kunstindustrimuseets Bibliotek og Statens Museum for Kunsts Bibliotek at etablere et samarbejde om igangsættelse af en *fagportal* på internettet under navnet Arkade. Resultatet har været at Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek (DEF) har støttet projektet med 1,1 mio. kr. og at biblioteket i kraft af formandskabet for projektet i marts 2001 kunne ansætte en fuldtidsansat medarbejder i 18 måneder til dette projekt. Emnemæssigt dækker portalen arkitektur, kunst og design. Udover at fungere som en egentlig fagbestemt internetvejviser er det indeholdt i projektet, at der etableres et samarbejde for interesserede kunstbiblioteker omkring køb af elektroniske licenser (bibliografiske / fuldtekst-databaser) og forskningsregistrering til den danske forskningsdatabase. I alt 15 biblioteker deltager nu i projektet, herunder Arkitekt skolens Bibliotek i Århus, Danmarks Designskoles Bibliotek og Konservatorskolens Bibliotek. Biblioteket anser dette projekt som isbryder for samarbejde kunstbibliotekerne imellem og for introducering af elektroniske ressourcer ved samme.

Biblioteket oprettede i 2000 en billeddatabase, hvor der via web'en gives adgang til billeder af moderne, dansk arkitektur med tilhørende beskrivelser og emneordsindeksering. Projektet blev i 2001 modnet og der er pga. foreløbige tilkendegivelser begrundet håb om at det i 2002 i samarbejde med Dansk Arkitektur Center kan tiltrække eksternt støtte, så projektet kan udvikles yderligere.

Forskning

I november 2001 producerede 2 af bibliotekets lektorer en debat-videofilm "Det er ik' arkitektur" (45 min.) om det æstetiske arkitekturideal med minimalistiske kasseformer. Gennem 6 cases og interviews med periodens aktører og indsigtfulde kommentatorer blev der fokuseret på det mest karakteristiske for arkitekturudviklingen. Videofilmen står nu til udlån i bibliotekets videosamling.

Holmen, 11. januar 2002

René Steffensen

Overbibliotekar

Bilag 1: Personale 2001

Udlån

- Hilly Andersen. Overassistent (0,8 årsværk)
- Bodil Fromberg. Overassistent (0,8 årsværk)

Sekretariat

- Vibeke Jacobsen. Kontorfuldmægtig (1,0 årsværk)
- Marianne Olsen. Overassistent (1,0 årsværk)
- Anne Grete Ryan. Kontorfuldmægtig (1,0 årsværk)
- Karen Simonsen. Overassistent (0,5 årsværk) (1. januar – 28. februar 2001)

Bibliotekarer

Mogens Fischer. Bibliotekar (1,0 årsværk)

Bente Holst. Bibliotekar (0,7 årsværk)

Helle Kærn. Bibliotekar (0,9 årsværk)

Karsten Roos. Bibliotekar (1,0 årsværk)

Dokumentalister

- Leif Jønsson. Lektor (1,0 årsværk)
- Flemming Skude. Lektor (1,0 årsværk)
- Andreas Trier-Mørch. Lektor (1,0 årsværk)

Andre

- Lilli Lehmann. Projektmedarbejder (1,0 årsværk)
- Lisbeth Raahauge Karlsson. Projektmedarbejder (1,0 årsværk) (1. marts – 31. december 2001)
- Per Munkgaard Thorsen. Fotograf (1,0 årsværk)

Ledelse

René Steffensen. Overbibliotekar (1,0 årsværk)